

Byť vidiečanmi nás baví

mesačník o živote v MAS Tekov-Hont

Slovo na úvod

Milí priatelia, dovolili sme si pre Vás pripraviť mesačník, v ktorom by sme radi každý mesiac predstavili jednotlivé obce nášho územia, našich podnikateľov, občianske združenia, ale aj fyzické osoby, ktoré sú našimi členmi. Radi by sme Vám priniesli informácie o zaujímavostiach, o zaujímavých ľuďoch a aktivitách, ktoré sa v našom území dejú. Veríme, že teno náš mesačník Vám dá lepší prehľad o možnostiach, ktoré sa u nás nachádzajú.

V mesačníku nájdete pravidelné rubriky, ale budeme radi, ak využijete možnosť a prispějete aj vlastným podnetom. Pre začiatok budeme mesačník distribuovať elektronickou formou a čo prinesie budúcnosť...

☺ M.S.

Predstavujeme MAS Tekov – Hont

Mnohí z vás sú s nami už od úplného začiatku a niektorí ešte aj skôr. Čiže, kedy bol začiatok? V októbri 2011 sa ako prvé zaregistrovalo združenie „V dlani Hrona“ s 24 obcami ležiacimi na západ od Levíc, v roku 2012 ich dobehla aj druhá, nazveme to východná strana obcí a vzniklo združenie „Pod Slovenskou bránou“ so 16-timi obcami. V roku 2014 prišlo k spojeniu týchto dvoch združení a vzniklo dnešné OZ Tekov – Hont rozkladajúce sa na území 43 obcí. K dnešnému dňu má združenie 96 členov, z toho 43 obcí, 10 podnikateľských subjektov a 43 občianskych združení a fyzických osôb. Rozkladáme sa na rozlohe 666 km² a počet obyvateľov, ktorých zastrešujeme je 28 540.

Pýtate sa, prečo sme vznikli: aby sme spájali ľudí, ktorí **chcú** a **môžu** zlepšiť podmienky pre život a pracovné uplatnenie pre obyvateľov územia OZ Tekov – Hont, tak preto.

Čo je to MAS a ako funguje

Skratka MAS znamená Miestna Akčná Skupina, terminus technicus prevzatý z anglického LAG - Lokal Action Group. V rámci slovenskej legislatívy sme normálnym občianskym združením, ale na to, aby sme mohli byť MAS a v rámci Programu rozvoja vidieka sa uchádzať o štatút MAS a dotačné mechanizmy s tým spojené, museli sme splniť niekoľko podmienok.

Naša členská základňa musí pozostávať z troch skupín subjektov, čiže obce ako verejný sektor, ktoré vymedzia svojim územím pôsobnosť MAS, občiansky sektor – rôzne spolky, združenia a fyzické osoby a podnikateľský sektor. Ani jedna skupina nesmie mať viac ako 49% hlasov.

MAS (v rámci celej Slovenskej republiky ich existuje 126) pracujú metódou LEADER/CLLD (Community Led Lokal Development - komunitne vedený miestny rozvoj).

V praxi to znamená, že sú pre nás dôležité nasledovné princípy:

- **spolupráca**
- **sieťovanie**
- **inovácie**
- **riadenie zdola nahor**
- **partnerstvo**
- **viac-sektorové aktivity**
- **územie**

☺ M.S.

Predstavujeme územie

Obec Santovka

Ako prvú sme si dovolili vybrať obec Santovka, nakoľko už od vzniku združenia hostí našu kanceláriu v priestoroch obecného úradu.

Obec patrí do Hontianskej časti nášho regiónu, veľkosťou sa radí medzi stredné obce. Leží v malej dolinke medzi poliami a na jej území sa nachádzajú pramene minerálnej a termálnej vody Santovka. Závod, ktorý v minulosti zásoboval vodou celé Československo, po dlhej prestávke opäť plní fľaše minerálkou. Obec v minulom roku spojzdnila prameň pri Bielom kameni a keď máte chuť, môžete si prísť vodu načapovať. Obec je známa tiež svojimi archeologickými vykopávkami, našli sa tu pozostatky maďarovskej kultúry. Počas leta tu môžete stretnúť mladých archeológov, ako v tieni stromov odkrývajú históriu. Keď prídete do obce, v jej strede nájdete príjemný parčík na oddych, vaše deti sa tu vedia zabaviť na preliezkach a keď sa budete obcou prechádzať, určite narazíte na krásne miesta, napríklad na Filagóriu v parku, kúpalisko, tufovú kopu Biely kameň.

Viac na: www.santovka.sk

Obec Uhliská

Najsevernejšia a najvyššie položená obec nášho regiónu. Patrí medzi Hontianske obce a radí sa medzi malé obce. Život na Uhliskách nikdy ľahký nebol, ani za čias uhliarov, ako napovedá už názov obce, ale ani dnes. Obec je skrytá v lesoch štíavnického pohoria a cestou ktorou tam prídete sa musíte aj vrátiť. Domov okolo úzkych uličiek tiahnúcich sa do kopcov nie je veľa. Mnohé z nich dnes vlastní chalupári, ktorí tu hľadajú pokoj od ruchu veľkomiest. A verte či neverte, je tu ☺. Krásna príroda Štiavnických vrchov je prítomná hádam v každom kúte a v každom momente, ktorý na Uhliskách strávite. Pre menej náročných, už len prechádzka obcou je takmer „vysokohorská“ turistika a keď chcete ísť trochu ďalej do lesa, odporúčame navštíviť jediný, 4 m vysoký vodopád Štiavnických vrchov – Uhliský vodopád s ľudovým názvom „kde s kemeňa voda padá“.

Na svoje si tu prídu určite aj cyklisti, najmä ak chcú potrápiť trochu svoje nohy. Uhliská sú ideálnym miestom na pešiu turistiku. Vedie cez ne niekoľko turistických chodníkov.

Viac na: www.obecuhliska.sk

Obec Malé Kozmálovce

Na vstupe do Slovenskej brány, pod skalnatým bralom a vedľa rieky Hron ležia Malé Kozmálovce.

Obec patriaca do Tekovskej časti nášho regiónu sa radí medzi malé obce. Dohovoríte sa tu slovenským aj maďarským jazykom.

Keď prechádzate obcou, v kopci medzi vinohradmi vidíte viničné domčeky. Vo vrchnej časti vinohradov honu Pipiška sa nachádza kaplnka zasvätená sv. Urbanovi. Na opačnej strane zase už stojace vody rieky Hron, ktoré vytvárajú Kozmálovskú priehradu. Na jej brehoch nájdete zákutia plné rybárov. Medzi vinohradmi a kopcom Plešovica, v lokalite Grác, nájdete zvyšky zemného opevnenia – hradiska z 9. storočia v tvare nepravidelného štvoruholníka. V obci nájdeme tiež modlitebne evanjelickej a reformovanej cirkvi a rímskokatolícky secesný kostol, zasvätený PM Ružencovej, postavený v roku 1927.

Viac na: www.malekozmalovce.sk

Obec Lula

Je najzápadnejšie položenou obcou nášho územia. Radí sa medzi malé Tekovské obce.

Informácií o tejto maličkovej obci, učupenej

medzi poliami nenájdete veľa. Dohovoríte sa tu slovensky a voľakedy dávno aj maďarsky, keďže táto obec bola v rokoch 1938 – 1945 pripojená k Maďarsku.

Obec dýcha pokojom a kľudom. Hlavná cesta, ktorá vedie do obce, ďalej nepokračuje. Obec nie je prejazdná, cesta v obci končí prírodným „kruhovým objazdom“ – otočíte sa okolo stromu ☺ Za obcou na kopci sa nachádzajú pozostatky z údajne druhého najväčšieho kostola na slovenskom území. Zachovala sa stena oltára orientovaná na východ. V okolí kostola by sa mal údajne nachádzať unikátny cintorín, kde ako náhrobné „kamene“ slúžia spílené pne stromov. Obec je ideálnym miestom pre tých, ktorí vyhľadávajú tiché miesta. Cestou, ktorá spája obec Lula s obcou Trávnica sa vyznačenou cyklotrasou dostanete až k termálnemu kúpalisku v Podhájskej a budete očarení krásnou prírodou a množstvom zvery žijúcej v našom regióne.

Viac na: www.obeclula.sk

Predstavujeme našich členov

Viera Gábršová – Farmárkin sen

Už od vzniku združenia je našim členom spoločnosť Agropuk s.r.o. Jej zástupcom je Vierka, ktorá je zároveň aj podpredsedníčkou združenia. Radi by sme vám predstavili jej súčasné aktivity a to jej rozbiehajúcu sa spoločnosť Agrovera s.r.o.

Vierka o sebe hovorí ako o „mladej farmárke“. Cieľom jej podnikania je vrátiť sa k prírode v plnom zmysle slova. Produkovať suroviny, ktoré sú čisté bez hnojív a pesticídov. Jej práca nadväzuje na rodinnú tradíciu pestovania drobného ovocia v Pukanči. Venuje sa pestovaniu čiernych ríbezlí a arónie v bio kvalite v systéme ekologického poľnohospodárstva.

V letných mesiacoch roku 2018 uzrela svetlo sveta prvá výrobná šarža šťavy z bio arónie, v ktorej farmárka objavila mnohé prínosy a zaujímavé fakty o jej vlastnostiach. Viac sa dočítate na blogu www.agovera.sk

Ako sa zdá, na poliach Pukanca v najbližšej dobe uvidíme opäť rásť drobné ovocie a možno stretnete aj mladú farmárku Vierku, ako si na malotraktore plní svoj farmársky sen.

Camping Vodník – Ján Fűrý

V príjemnom prostredí neďaleko rieky Hron sa rozprestiera aj Camping Vodník. V rámci hesla „keď chceš niečo propagovať, tak to najprv vyskúšaj“ som mala tú možnosť navštíviť toto miesto už viackrát. Najprv sme sem vzali študentov a potom sme sa s kolegyňami vybrali splaviť časť Hrona. Môžem vrelo odporučiť každému. Camping ponúka posedenie pod košatými stromami, detské ihrisko a samozrejme loďky na požičanie. Dĺžku a náročnosť splavu si viete prispôbiť svojim schopnostiam a možnostiam. Absolvovala som dlhšiu aj kratšiu verziu, úplne nenáročnú, ale aj splav cez kanál s divokou vodou. Každá varianta má svoje čaro. Pokoj vody, ticho a len spev vtákov. Trochu fyzickej námahy s pádlom, ale zase nie veľkej - sme na výlete, nie na pretekoch. Surčitosťou môžem povedať, že Camping je vhodným miestom na príjemný deň s rodinou a deťmi, ale aj miestom na čoraz viac populárny teambuilding vo firme. Kto nechce splavovať, môže si opekať alebo len tak, byť.

Viac na: www.campingvodnik.sk, www.hron.sk

Spevácky súbor Lipka

Spevácky súbor z malej dedinky Tehla je za posledných niekoľko rokov známy v blízkom i širšom území. Dnes ho tvorí 8 členov. Začiatok pôsobenia Lipky sa datuje od roku 2008.

Názov si zakladateľky zvolili na základe hojného počtu líp vyskytujúcich sa v obci. Zo začiatku súbor vystupoval len na obecných podujatiach a kultúrnych akciách, v roku 2011 do súboru pribudol harmonikár a v roku 2012 spevák a huslista. Tak, ako sa zdokonaľovali vystúpenia, rozširovalo sa aj pôsobenie. Lipka začala vystupovať aj v okolitých obciach a prijímali pozvania na rôzne spevácke vystúpenia. Repertoár je samozrejme ľudový, inšpirovaný domácimi tradíciami. V roku 2014 Lipka vydala svoje debutové CD s názvom „V tehlianskom poli 1“ a v roku 2018 im vyšlo druhé CD.

So speváckym súborom Lipka spolupracujeme aj my, radi ich pozývame na naše akcie.

Viac na: [f Spevácky súbor Lipka](https://www.facebook.com/Spevacky-subor-Lipka)

Divadlo Pôtoň

V máloktovej obci na Slovensku sa nájde taký skvost, ako profesionálne divadlo a ešte k tomu nie hocijaké, ocenené divadelnou cenou Dosky 2018.

A nás teší, že práve v našom združení, v obci Bátovce, takéto divadlo máme. Divadlo od roku 2008 sídli v Kultúrnom dome v Bátovciach, ktorý postupne

rekonštruujú a pretvárajú na niečo viac, ako len divadlo – centrum umenia a kreativity.

Hybnou silou divadla sú

manželia Michal Ditte a Iveta Ditte Jurčová.

Okrem inscenácií sa venujú rôznym vzdelávacím projektom, zameraným nielen na profesionálov (domácich i zahraničných), ale aj na laickú verejnosť. Od roku 2015 prevádzkujú tiež kino s repertoárom, ako správne tušíte, trochu odlišným ako Cinemax. Veríme že rok 2019 bude pre Pôtoň minimálne rovnako úspešný, ako ten minulý a prajeme im veľa spokojných divákov.

Viac na: www.poton.sk

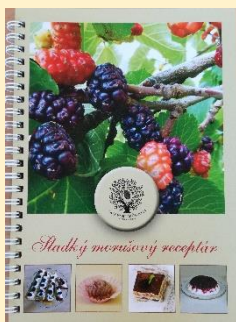
Práve pracujeme na

Od posledného Valného zhromaždenia 12. decembra 2018 ubehlo pár týždňov. Za ten čas nás poctili svojou návštevou kontrolóri z VÚC Nitra, ktorí sa u nás utáborili tesne pred Vianocami a kúsok po Novom roku a skontrolovali čerpanie dotácie z „malého LEADERa“ za rok 2017. Správu ešte nemáme, ale zatiaľ to vyzerá dobre.

Malý LEADER“ začal platiť s novými pravidlami, v zmysle ktorých sme 22.1.2019 vyhlásili výzvu na predkladanie projektov pre občianske združenia.

Predbežne máme 23 záujemcov o projekty. Podľa VZN NSK pripadá na jednu MAS 45 000 eur a na jeden projekt 1 000 – 3 000 eur. Projekty možno predkladať do **18.2.2019**, následne budeme k rámci kancelárie posudzovať, či spĺňajú administratívnu náročnosť a do konca februára by sme radi zvolali aj zasadnutie výberovej komisie. Následne pôjdu vybrané projekty na VÚC a tam o nich bude ešte rozhodovať Komisia regionálneho rozvoja pri NSK a poslanci NSK. Konečný verdikt, koľko reálne dostaneme budeme vedieť niekedy v júni.

Urobili sme **dotlač Morušového receptára**, nakoľko všetky kusy vytlačené v minulom roku sa minuli. Dostupné sú zatiaľ na Obecných úradoch v Pukanci, v Bohuniciach, u nás v kancelárii a budeme radi keď sa pridajú aj ďalšie obce. V prípade záujmu nás kontaktujte.

Ministerstvo vnútra SR nám **zaregistrovalo schválené Stanovy**, čo nás potešilo, aj keď nám ich zaslali s mesačným oneskorením (28.1.2019) s dátumom schválenia 27.12.2018. Na riadiaci orgán (RO) sme ich mali zaslať do 15 dní od schválenia. Niektoré termíny sa stihnúť nedajú, nech robíte čokoľvek... ☺

Odoslali sme na RO **Monitorovaciú správu** za rok 2018, kde sme skonštatovali že kancelária funguje, zamestnanci chodia do práce a poctivo plníme všetky zmyselné aj nezmyselné úlohy zadané RO, o čom svedčia aj do konca roka 2018 preplatené tri podané ŽoP (žiadosti o platbu) na chod kancelárie.

To, že už konečne chceme začať do územia rozpúšťať získanú dotáciu 1 925 666 eur sme tam síce napísať nemohli, ale v rámci nášho členstva v Národnej sieti MAS SR (NS MAS SR) to kričíme, šepkáme, píšeme a bijeme sa s RO, už celý minulý rok. Navonok to síce vyzerá stále biedne, ale my, čo sme uprostred vieme, že sme dosiahli niekoľko malých víťazstiev a utržili aj zopár prehier. Zatiaľ musíme konštatovať že vynaložená energia bola väčšia ako zisk. Našťastie (alebo možno aj na nešťastie) tu hovoríme len o našej vlastnej energii.

Môže sa to zdať skoro, ale začali sme s prípravami, zatiaľ najmä s plánovaním **Dobrého jedla z Tekova a Hontu a Morušového festivalu**. Pre rok 2019 sa nám podarilo zladiť Dobruo jedlo s Remeselnou uličkou v Brhlovciach a to na dátum **22.6.2019**. Pripravíme tiež nové, presnejšie propozície kulinárskej súťaže. Morušový festival zostane v termíne **1.septembra** a bude sa konať v Devičanoch.

Kontakt

Sídlo: Parková 2, Santovka 935 87
Web: www.tekov-hont.sk

Mail: monika.slizikova@tekov-hont.sk
 OZ Tekov-Hont